

ԻՐԱՆ Կ'ԱԶԱՏԷ ՎԵՑ ՄԻԼԻԱՌ ՏՈՒՆՈՐ

Տարածաշրջանային հրաբուխի տակ, Իրանի նախագահ Մասուդ Փեզեշքիան յայտնեց, որ Տոհայի հետ համաձայնություն գոյացած է՝ արձակելու Քաթարի դրամատուներուն մէջ ստեղծուած եւ Իրանին պատկանող վեց միլիարտ տոլարի գումար մը: Նախագահը նշեց, որ Տոհա այցելած ատեն Քաթարի իշխանին հետ արծարծած է երկկողմանի յարաբերութիւններուն եւ տարածաշրջանային զարգացումներուն վերաբերող ճիւղեր:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԱՌՕՐԵԱՆ՝ ՊԱՅԹՈՒՄՆԵՐ, ՄԱՇ ՌԻ ՍԱՐՍԱՓ

Տարածաշրջանային փոթորկոտ վիճակը հանդարտեցնելու ազդեցիկ փորձերու բացակայութեան լոյսին տակ, երկէ շարունակուեցան իսրայէլեան ռազմական գործողութիւնները, որոնք սկսած էին շատ կանուխ Զինուած ուժերու Ռուբաթ կէս գիշերուայ ժամը ճիշդ 12-ին, երբ Պէյրութի հարաւային արուարձաններուն մէջ, Պէյրութի միջազգային օդակայանի մերձակայ Լէյլաքի շրջանը ակնատես դարձաւ պատերազմի ցարդ ամենէն ծաւալուն ռմբակոծութեան, որուն պայթիւնը հասաւ մինչեւ Պէյրութի մերձակայ գաւառները: Վայրկեաններ ետք, ռումբեր ինկան նաեւ մերձակայ Սրէյթ շրջանին վրայ, պատճառելով

Հրդպալլայի սահմանային ջոկատներուն հետ: Չականազորը սահմանային 30 գիւղերու բնակչութեան երկէ վերստին իրահանգեց հեռանալ դէպի հիւսիս եւ չլերադառնալ, մինչեւ պատերազմին աւարտը:

Որպէս հակադարձութիւն, Հրդպալլա շարք մը հաղորդագրութիւններով յայտարարեց իսրայէլեան զօրամասեր, զինուորական կուտակումներ եւ բնակավայրերու զինուորական դիրքեր թիրախաւորելու մասին, հրթիռներ արձակելով մինչեւ Աքքա, Հայֆայի հիւսիսային հատուած եւ Սաֆատ: Իսրայէլեան լրատուամիջոցներ իրենց կարգին խոստովանեցան, որ Լիբանանէն հասած հրթիռային հարուածները հրդեհներ հրահրած են Ելունի շրջանին եւ այլ վայրերու մէջ՝ պատճառելով միջկարկան հսկայական վնաս: Իսկ Իրաքէն բռնազրուած Կողան արձակուած ամօղաչու սարքի մը պայթումէն մահացաւ իսրայէլացի երկու զինուոր:

ՀՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ ԴՆՇԱՐՈՒՄ

Քանի մը օրերու նախապատրաստական եւ նախազուշական յայտարարութիւններէ ետք, իսրայէլեան օդուժը ռմբակոծեց նաեւ Դամասկոս առաջնորդող սահմանային զխաւոր Մասնային անցակետին մօտակայքը եւ այդպիսով խափանեց

ինքնաշարժներու, հանրակառքերու եւ բեռնակառքերու երթելու: Անցակետը ուստի անցանելի դարձաւ միայն հետիոտն ճամբորդներու համար եւ շուտով ողողուեցաւ լիբանանցի տեղահանուածներով եւ Լիբանան գտնուող տուրիստներով, որոնք ստիպուեցան քալելով հատել դէպի Սուրիա տանող վտանգաւոր ճամբան: Իսրայէլեան բանակի բանբեր Ալիխայ Ատրահի պատճառաբանեց յարձակումը, ըսելով թէ սահմանային անցակետին տակ կը գործէր Սուրիայէն Հրդպալլային զենքեր փոխադրելու յատկացուած գետնափոր ուղի մը: Մասնային սահմանային անցակետի ռմբակոծումին լոյսին տակ, Հանրօգուտ աշխատանքներու եւ փոխադրութեան հարցերու նախարարի պաշտօնակատար Ալի Համիթ միջազգային ընտանիքէն պահանջեց յամբարձման մնալ իր պարտականութիւններուն եւ պաշտպանել Լիբանանի ցամաքային անցակետերը, դատապարտելով իսրայէլեան ոտնձգութիւնները եւ մարդկային իրաւունքներու բացայայտ խախտումները: Համիթ Իսրայէլը ամբաստանեց Լիբանանը ցամաքային եւ օդային յայտարարուած պաշարունի եմբարկելու մէջ:

համատարած կործանում: Սեյիտ Հասան Նասրալլան ահաբեկած գործողութեան նման, այս անգամ եւս անմիջապէս սկսաւ չստուգուած տեղեկութիւններու տարածումը եւ իսրայէլեան ապատեղեկատուութիւնը: Նախ յայտարարուեցաւ, թէ շուրջ 75 թող կշռող պայթուցիկներով գործուած հարուածին թիրախն էր Հրդպալլայի գործադիր մարմինի նախագահ եւ ընդհանուր քարտուղարի պաշտօնի թեկնածու սեյիտ Հաշէմ Սաֆիտտինը: Անելի ուշ, Հրդպալլայի ամբողջական լուծութեան զուգահեռ, իսրայէլեան բանակը յայտարարեց, որ ծանր յարձակումով կործանած է Հրդպալլայի հետախուզական կառոյցի կեդրոնատեղին: Իսկ երկէ կէսօրին յայտարարուեցաւ, թէ Հրդպալլայի հաղորդակցութեանց համակարգի հրամանատար Մուհամմատ Ռաշիտ Աքաֆի ահաբեկուած է այդ մեծ յարձակումին հետեւանքով: Ռումբերը չխնայեցին նաեւ իրենց աշխատանքային պարտականութիւնները կատարող լրագրողները, որոնց համար երկէ առաւօտեան կազմակերպուած էր շրջագայութիւն մը, սակայն թշնամական ռումբերու պայթումներէն վիրաւորուեցան պատուիրակութեան երեք անդամներ: Իսրայէլի պաշտպանութեան նախարար Եոաւ Կալանթ յայտնեց, որ «յաւելելով անակնկալներ ունին եւ յարձակումը պիտի չօղորոցենք, մինչեւ Հրդպալլայի ենթակառոյցներուն կործանումը»: Որպէս սպառնալիքի գործադրութիւն, հարաւի եւ Պէքաայի

զրեթ բոլոր շրջանները երկէ մնացին անդադար կրակի տակ: Օդային եւ ծովային ռմբակոծումներուն կողքին, իսրայէլեան ուժեր երկէ շարունակեցին հարաւի սահմանային յարձակումները փորձելով մասնաորայեար Եարուն եւ Քֆարքիլա գիւղերուն ուղղութեամբ, ուր ծանր բախումներ տեղի ունեցան սահմանային անտառներուն եւ գիւղերուն մէջ դիրքաւորուած

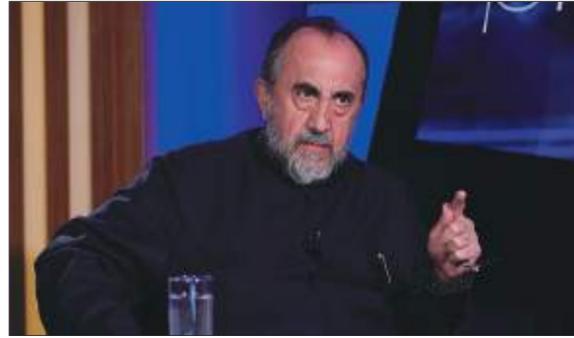
ԱՏՐՈՒԿՑՄԱՆ ԲՕՂԱՐԿՈՒՄԾ ՄՊԱՌՆԱԼԻՔ

Ատրպէյճանի նախագահ Իլիամ Ալիեւ բուռն յարձակում գործեց Հայաստանի եւ Ֆրանսայի դէմ: Դիտել տալով, որ արեւմտեան ուժեր պատճառմիջոցներ կը սահմանեն Պաքուի նկատմամբ, Ալիեւ Կրեմլին, որ իրենք առանց որեւէ կողմի լսելու, սեփական ուժերով պատերազմ շղթայագերծած են հայերուն դէմ, իսկ հայերը ամեն օր ռուսերէն կը խնդրէին միջամտել՝ դադարեցնելու համար պատերազմը: Ատրպէյճանի նախագահը Հայաստանին կոչ ուղղեց չխափուելու որեւէ խտուսներէ եւ դրդումներէ:

«ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՅՔԱՐ»-ԻՆ ԶԱՆՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՐԸ

Ընդդիմադիր «Սրբազան Պայքար» շարժումի 2 Հոկտեմբերին կայացած հերթական սակաւաթիւ հաւաքին եւ շարժումի առաջնորդ Բագրատ արք. Գալստասեանի Հանրային հեռատեսիլի կայանէն կատարած յայտարարութիւններուն լոյսին տակ, Շիրակի թեմի առաջնորդ Սիբայել արք. Աջապահեան արծարծեց շարժումին ծախողութեան պատճառները: Անոր համաձայն, շարժումը պէտք է ինչ որ բան փոխէ, սակայն Բագրատ Սրբազանը նախ պէտք է համոզուի, որ փոփոխութիւն պէտք է: «Ձախողութեան զխաւոր պատճառը նախկին նախագահներուն շուքը եւ ուրուականն է, որոնցմէ չի կրնար ազատիլ Բագրատ Սրբազանը», բացատրեց արք. Աջապահեանը: Անոր խօսքով, նախկին նախագահներ Ռուբէն Քոչարեանն ու Սերժ Սարգսեանը իրենք պէտք է յայտարարեն իրենց հեռացումին մասին եւ իրապէս հեռանան, որովհետեւ այդ կը պահանջէ հայրենիքի փրկութիւնը, իսկ եթէ այդ քայլին չեն

դիմեր, ուրեմն հայրենիքի փրկութեան մասին չեն մտածեր, այլ կը խորին իշխանութեան վերադառնալու մասին: Շիրակի թեմի առաջնորդը բացատրեց, որ նախկին նախագահներուն սխալներուն պատճառով ժողովուրդը չ'ուզէր լսել անոնց անունը:

«Քոչարեան եւ Սարգսեան սակայն հակառակը կ'ընեն, Բագրատ Սրբազանին մօտ կը ստեղծեն այն տպաւորութիւնը, որ իրենք կը տիրապետեն միջոցներուն եւ իրենց ոչինչ կարելի է ընել», ըսաւ արք. Աջապահեան: Ան եզրակացուց, որ եթէ նախկին նախագահները քաղաքական դաշտէն հեռանան, «Սրբազան պայքար» շարժումը անպայման կը յաջողի: «Ձարմանալի է, որ մեր սիրելի Բագրատ Սրբազանը այդ ընկալումը չ'ունի», ըսաւ Շիրակի առաջնորդը:

ԽԱՄԻՆԵԻ. «ԹՇՆԱՄԻՆ ՊԻՏԻ ԶՅԱՂԹԷ»

Ռազմական գործողութիւններուն զուգահեռ, Լիբանան վերստին հրապարակ էր Իսրայէլի եւ Իրանի միջեւ սպառնալիքներու փոխանակումը: Իրանի արտաքին գործերու նախարար Ապաս Արաքթի երկէ ժամանեց Պէյրութ, ուր վարչապետի պաշտօնակատար Նաժիպ Միքաթիի հետ քննարկեց իսրայէլեան ոտնձգութիւնները եւ դիմակայումի միջոցները: Արաքթի Թեհրանի զօրակցութիւնը յայտնեց դիմադրութեան եւ խոստացաւ օգնել Լիբանանին դիմակայելու իսրայէլեան յարձակումները: «Լիբանանցիները յաղթանակած դուրս պիտի գան այս առճակատումէն», ըսաւ Արաքթի: Ան հաւատաւորացուց, որ Թեհրան դիւանագիտական աշխոյժ

աշխատանք պիտի տանի՝ աջակցելու համար Լիբանանին: Նախարարը պնդեց, որ իրենք թիրախաւորած են միայն ապահովական եւ զինուորական դիրքերը: «Մենք յաւելելալ յարձակումներու ծրագիր չ'ունինք, սակայն եթէ թշնամին որեւէ քայլի ձեռնարկէ, ապա մեր հակահարուածը պիտի ըլլայ աւելի ուժեղ», սպառնաց Արաքթի: Յեղափոխական պահակազուցողի փոխարձանատար գործակար Ալի Ֆատուլի սպառնաց, որ «եթէ Իսրայէլ սխալի Իրանի նկատմամբ, ապա մենք պիտի հարուածենք իրենց ուժանիւթային բոլոր կառոյցները՝ ներառեալ քարիւղային եւ կազային համալիրները»:

Իրանի իսլամական յեղափոխութեան հոգեւոր գերագոյն առաջնորդ այաթոլլա Ալի Համինէի զօրուացուց, թէ կարելի չէ քննադատել այն լիբանանցիները, որոնք որոշած են օգնել Կազային: Սեյիտ Հասան Նասրալլայի յիշատակին նուիրուած ուրբաթօրեայ աղօթքին յաջորդած իր խօսքին մէջ Խամինէի շեշտեց, որ թշնամիներուն կարելի է յաղթել մահմետականներու միասնականութեամբ: «Իւրաքանչիւր ժողովուրդ իրաւունք ունի ինքնապաշտպանութեան եւ գերիշխանութեան պահպանումին ընդդէմ բռնազաւթու ուժերուն» ըսաւ յեղափոխութեան հոգեւոր գերագոյն առաջնորդը: Ան սեյիտ Նասրալլան համարեց դիմադրութեան խորհրդանիշ եւ անարդարութեան տառապողներու պաշտպան, վստահեցնելով որ անոր հոգին պիտի մնայ բոլոր դիմադրողներուն մէջ: «Թշնամին երբեք պիտի չ'աղթէ Համասին ու Հրդպալլային», ըսաւ ան:

«Ֆրանս Փրես» հաղորդեց, թէ Հրդպալլայի ահաբեկուած ընդհանուր քարտուղարին մարմինը ժամանակաւորապէս ամփոփուած է գաղտնի վայրի մը մէջ, մինչեւ որ հանդարտի տարածաշրջանային կայութիւնը եւ հնարաւոր ըլլայ կազմակերպել ժողովուրդային մեծ յուղարկաւորութիւն եւ թաղում:

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՏԵՂԱՅԻՆՈՒԹՆԵՐՈՒՆ

ՄԱԿ-ի տեղահանուածներու հարցերու գործակալութիւնը ահազանգեց, թէ լիբանանցի տեղահանուածներուն կառավարութեան յատկացուցած շուրջ 900 ժամանակաւոր ապաստանները ամբողջութեամբ լեցուած են եւ անհրաժեշտ են յաւելելալ կեդրոններ: Ընկերային հարցերու նախարարի պաշտօնակատար Հրեթոր Համաթար իր կարգին նշեց, թէ շուրջ երկու հարիւր հազար լիբանանցի ապաստանած է ժամանակաւոր կեդրոններու մէջ, ուրիշներ՝ իրենց հարազատներուն մօտ, իսկ ոմանք ալ մնացած են փողոցը:

Լիբանանի մէջ Միացեալ Թագաւորութեան դեսպանութիւնը յայտարարեց, թէ Լոնտոն որոշած է յաւելելալ 10 միլիոն սթրլին տրամադրել Լիբանանին տեղահանուածներուն ախտերը իրաւունքով համար, սաղթելով որ շուտով վերականգնուի կայունութիւնը եւ հնարաւորութիւն ընծայուի գործադրելու 1701 բանաձեւը: Իսկ Իտալիոյ դեսպանութիւնը յայտարարեց վնասուած քաղաքացիներուն զօրակցելու եւ անոնց օգնելու համար 17 միլիոն եւրօ նուիրելու մասին:

«ՀԱՐՈՒԾՆԵՐԸ ՅԱՐՄԱՐ Է ՀԱՐՈՒՆԱԿԵԼ»

Ամերիկեան պաշտպանութեան նախարարութեան պատասխանատու մը յայտնեց, թէ «իսրայէլեան ուժերը որոշ ժամանակ պիտի մնան լիբանանեան հողի վրայ»: Ան նշեց, որ Իրանի վերջին յարձակումին հակադարձելու հարցով խորհրդակցութիւններ կը կատարուին իսրայէլացի պատասխանատուներուն հետ եւ անոնց կոչ կ'ուղղուի սահմանափակելու ենթադրեալ գործողութիւնը: Նա-խարարութեան բանբեր Սեթի Միլըր իր կարգին շեշտեց, որ նախագահ Բօ Պայտընի վարչակազմը «այս փուլին յարմար կը նկատէ իսրայէլեան օդային եւ ցամաքային գործողութիւններուն շարունակութիւնը»:

Ռուսիոյ արտաքին գործերու նախարար Սերկէյ Լաւրով նկատել տուաւ, որ Ռուսիան չ'է ղպատապարտած Լիբանանի դէմ իսրայէլեան յարձակումը, ինչ որ ցոյց կու տայ, թէ ամերիկացիները կը զօրակցին պատերազմը ընդարձակելու թել Ալիի ծրագրերուն:

Իսկ Արաբական Միացեալ Եմիրութիւններու նախագահի խորհրդական Անուար Կըրկաշ ցաւ յայտնեց, որ «յարանուական եւ տարածաշրջանային նպատակներ հետապնդող միլիոններու ժամանակաւորացանը աւարտած է, իսկ ապագան կը պատկանի խաղաղութեան, ապահովութեան ու բարգաւաճումին: Իմ մտով յարաբարական անկախ տեսլականի եւ ծրագրի վրայ, հարեւաններուն հետ խաղաղ մթնոլորտի մէջ», ըսաւ Կըրկաշ, անուղղակիօրէն քննադատելով Իրանի հովանաւորութիւնը վայելող զինեալ կազմակերպութիւնները:

ԱՅԼԱՍԵՐՈՒՄՆ

«Ապերախտ մարդը կը կը մնանի այն շունհին, որ ոսկոր մը նետողէն աւելի՛ կը սիրէ ոսկորը»:
Յակոբ Պարոնեան

Մարդաբանները այն կարծիքին են, թէ մարդ արարածը ծնունդ է անմեղ եւ արդար, բայց ծնողներից ժառանգած որոշ յատկութիւններով: Թերեւս այդ է պատճառը, որ դարերից ի վեր բոլոր նկարիչները հրեշտակներին ներկայացրել են մանկական դէմքով՝ որպէս անմեղութեան ու արդարութեան նշանաբան:

Տարիներ անց է, որ նորածինը հասունացման հետ կապուած եւ շրջապատի ու համայնքների բերուած մտնում է իր կաղապարի մէջ՝ դառնալով գիտնական-նորարար, պիտանի քաղաքացի, հայրենիքի հերոս, երկրի դաւաճան, թափառական, գող-աւազակ, մարդասպան կամ տարբեր տեսակի ու մակարդակի այլասերուած անձ:

Այլափոխութեան կամ կերպարանափոխութեան այս երեւոյթը (metamorphose) համամարդկային է եւ յատուկ չէ որեւէ երկրին կամ ժողովրդին, բայց բացառուած չէ, որ որեւէ երկրի հասարակութեան մի մասը լինի հայրենասպաշտ, իսկ միւս մասը՝ ազգատեսց: Բազում են փաստերը, բայց մեզ համար կարեւոր է, թէ ինչ է կատարուած մեր անտեսաց երկրում եւ համապիտու հայ հասարակութեան շրջանակում, եւ կարելի է խոստովանել, որ ամէն ինչ չէ որ պատշաճ մակարդակի է:

Բաւարար չէ հինգ հազարամեայ պատմական մշակոյթի եւ քրիստոնէութեան ընդունող առաջին պետութեան ժառանգորդը լինել, հարկաւոր էր նաեւ այն պաշտպանել եւ զարգացնել բարձր մակարդակով, որ մեր նախնիները կարողացան մասնաճիւղ պահպանել, քանզի անհնար էր դիմակայել մոնղոլ-թաթարական հրոսակների արշաւանքին, եւ այսօր ունենք այն, ինչ որ կարողացանք փրկել, բայց այդ հրոսակների շուրջ հազար տարի տիրապետութեան ընթացքին լուրջ եւ խոր հետքեր դրոշմուցւել են կենցաղի, բարքի եւ մտածողութեան վրայ, որ երբեմն հասնում է այլասեր բնոյթի, որին կարելի է կցել նաեւ ութ տասնամեակ խորհրդային համակարգի վերադասութիւնը՝ զանց չառնելով, որ իրար յաջորդող ցեղասպանութիւնների հետեւանքով դարձանք աշխարհասփիւռ իրարից պառակտուած օտար ոչ միածոյլ ազգ: Այս է փաստը եւ մերկ իրականութիւնը՝ յայտնի բոլորին:

Վիճակը աւելի լաւ կարող էր լինել ինքնուրուականի անկախութեան հռչակագրից յետոյ, բայց անա՛ղ, երբ իրաւունք ունեցանք մեր ճաշակով երկիր կառուցելու, ունեցանք այլասերուած ղեկավարների ներխուժում պետական համակարգում, եւ սկիզբ առաւ առաւել այլասերուած արտագաղթը, որ համազօր էր արիւնահոսութեան: Փոխանակ իրենց երկիրը հառուցելու՝ մեր հայրենակիցները նախընտրեցին շէնացնել Կլենտոնը եւ բազում այլ բնակավայրեր: Պատահական չէր

Փութիւնի ենթադրեալ այն յայտարարութիւնը, թէ իր երկրում աւելի հայ կայ, քան ՀՀ-ում, ուրեմն ինքն է հայերի նախագահը: Յիշեցնեն անհեղեղի մի փաստ. երբ ստեղծուեց 1948-ին Հրեաստանի պետութիւնը ուներ միայն 700.000 բնակիչ, իսկ այսօր այն անցնում է 9,5 միլիոնը: Խորհելու տեղ կայ:

Վերոնշեալ սրտացու եւ անհանգստացնող տողերը անհերքելի փաստեր են եւ ոչ մէկ աղէտ ունեն որեւէ մէկին քննադատելու կամ նախատելու, մանաւանդ իմ ազգակիցներին, միայն թէ աննկատելի չէ նաեւ մեր հայրենակիցների տիմար այլասերուած հայեացքը ուղղուած դէպի արեւմուտք, որ ցաւալի երեւոյթ է: Տանք անուանական մի քանի օրինակ, թէեւ այն անպատշաճ համարուի անձի ազատութեան տեսակով... ՀՀ հեռատեսիլով երբեմն ցուցադրում էին Արմիճըա անունով երգչուհու երգերը, որ բաւական յաջողութիւններ ուներ, բայց պարզուեց, որ գաղթել է ԱՄՆ, որին հետեւեց նաեւ երգիչ Անտրէն: Նոյն ուղին բռնեց ճատրակի միջազգային մրցումներին մեծ յաջողութիւնների հասած Արոննանը, իսկ մէկ շաբաթ առաջ Երեւանում էի եւ ներկայ եղայ հեռատեսիլով հարցազրոյցին հունորի ճանաչուած, գնահատուած վարպետ Աշոտ Ղազարեանի հետ՝ իր ամերիկեան բնակարանից: Խոստովանեմ, որ բառապաշարս բաւարար չէ այդ երեւոյթներին ճիշտ գնահատական տալու՝ զանց առնելով անհատի ազատ լինելու հանգամանքը: Ամերկբայ է, որ վերոնշեալ հայրիկները նեղ ու ծանր պայմաններից դրոշուած չէ, որ լքել են իրենց երկիրը, դրսոււմ շունչ առնելու պատրուակով, ոչ եւ ոչ, նրանք բոլորն էլ ապահով եւ բարեկեցիկ կեանք են ունեցել: Նրանք հեռացել են միայն այլասերուած մտայնութեան ենթարկուելով:

Կարելի է՝ այլասերութեան մասին խօսել առանց անդրադառնալու խորհրդարանում տիրող անկարգ ու անիմաստ մթնոլորտին եւ փողոցում եղած անցուղարձին, որ ըստ իս դոյզն կարելու է, քանզի մէկը միւսի շարունակութիւնն է եւ իրար ամբողջականացնող: Յամառութեամբ իր անիմաստ քայլերը շարունակելով տխմար ուխտադրուծ Բագրատը գամուկը գրկին, նոր յայտնագործութիւն է արել, կոչ ուղղելով, թէ «Եկել է բռունցքուելու եւ գործելու ժամանակը», իր համախոհների հետ ստեղծելով սուտ եւ կեղծիքի թունաւոր մթնոլորտ, ցաւագար թութակը պէս կրկնելով, թէ Արցախը տուեցին իր ձախողած շարժումը համարելով «յոյսի եւ յաղթանակի փուլ»:

Հարց տուող չկայ, թէ այդ ձախողուած կղերը բռունցքը ո՛ւմ դէմ պիտի գործածի եւ ո՞ւր հասնելու նպատակով: Այլասերութեան սահմանները վարդուց հասել են ո՞մանք եւ բաւական առաջացել, բայց անտեղեկ են, թէ ի՞նչ պահանջ կայ իրենց շուրջը եւ արդեօ՞ք կը հասկանան:

ՌՈՒԲԵՆ ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

ՄԱՔՐՈՆ ՓԱՇԽԵԱՆԻՆ ՎԵՐԱՇՄԱՏԱՏԱԾ Ե ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՎՃՌԱԿԱՆՈՒԹՅՆԸ՝ ԱՋԱԿՅԵԼՈՒ ԸՇ ԻՆՔՆԻՇԻԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԱՄՐՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Էլիզէի պալատը հաղորդագրութիւն տարածած է Ֆրանսայի նախագահ Էմանուէլ Մաքրոնի եւ Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի նախօրէին տեղի ունեցած հանդիպման վերաբերեալ: Կը նշուի, որ Ֆրանսայի նախագահը աշխատանքային ճաշ ունեցած է ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի հետ: Մաքրոն նաեւ շնորհակալութիւն յայտնած է Հայաստանի վարչապետին՝ Ֆրանսերընի գազաթափոցովին ներկայ գտնուելու համար:

«Շարունակելով 25 Սեպտեմբերին ՄԱԿ-ի Գլխաւոր վեհաժողովին իր ելոյթը՝ հանրապետութեան նախագահը վերահաստատած է Ֆրանսայի վճռակաւորութիւնը աջակցելու Հայաստանի ինքնիշխանութեան եւ տարածքային ամբողջականութեան, ինչպէս նաեւ հայ ժողովրդի խաղաղութեան եւ ժողովրդավարութեան ձգտումներուն», - կ'ըստի հաղորդագրութեան մէջ:

Այս ծիրին մէջ Ֆրանսայի նախագահը վերահաստատած է իր հաւատարմութիւնը Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի միջեւ ընթացող բանակցութիւններուն նպատակով արագօրէն հասնիլ խաղաղութեան պայմանագրի՝ խիստ համապատասխան միջազգային իրաւունքին եւ տարածաշրջանի բոլոր ժողովուրդներու շահերուն:

«Հանրապետութեան նախագահը եւ Հայաստանի վարչապետը քննարկած են պաշտպանութեան, փոխադրութեան, ուժանիւքի, ինչպէս նաեւ կրթութեան եւ մշակոյթի ոլորտներուն մէջ երկկողմ համագործակցութեան հիմնական հարցերը», - կը նշուի էլիզէի պալատի հաղորդագրութեան մէջ:

Երկու երկիրներուն ղեկավարները պայմանաւորուած են նաեւ շարունակել ամրապնդել երկկողմ համագործակցութիւնը Ֆրանսայի եւ Հայաստանի միջեւ:

Իր կարգին, Ֆրանսայի նորանշանակ վարչապետ Միշէլ Պարրիէն նախօրէին Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի հետ տեղի ունեցած հանդիպման վերաբերեալ գրառում ըրած է X-ի իր էջով:

«Յարգելի՛ Նիկոլ Փաշինեան, կը հասկնամ այն դժուար ընտրութիւնները, որոնց դուք համարձակօրէն կ'առճակատուիք: Ֆրանսայի եւ Հայաստանի վարչապետ բարեկամութիւնը կը շարունակուի: Ֆրանսայի կառավարութիւնը ձեզի հետ է աջակցելու ձեր ինքնիշխանութեան պաշտպանութեան ու հայ ժողովրդի խաղաղութեան ձգտումներուն», - նշած է Ֆրանսայի վարչապետը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺԱՄԱՆԱԾ Ե ԵՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒՍՏԱԿԱՆ ԸՏԱՐԻ ՊԵՏԸ

Աշխատանքային այցով Հայաստան ժամանած ԵՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏԻ միջազգային ռազմական շտաբի պետ, զօրավար-լեյթենանթ Վառդան Մանուչեանի գլխաւորած պատուիրակութիւնը Հոկտեմբեր 3-ին ՀՀ ՊՆ վարչական համակարգին մէջ երկկողմ հանդիպումներ ունեցած է ՀՀ պաշտպանութեան նախարարի առաջին տեղակալ, Չինուած Ուժերու գլխաւոր շտաբի պետ, զօրավար-լեյթենանթ Էտուարտ Արեանի ու ՀՀ ՊՆ պաշտպանական քաղաքականութեան մէջ միջազգային համագործակցութեան վարչութեան պետ Լեւոն Այվազեանի հետ:

Հանդիպումները ընթացքին քննարկուած է հարցերու լայն շրջանակ, մասնաւորապէս՝ անդրադարձ կատարուած է ՀՀ-ՆԱՏՕ համագործակցութեան ներկայիս ընթացքին, զարգացման հնարաւորութիւններուն: Մատնանշուած են համագործակցութեան առաւել նպատակաւորող ուղղութիւնները:

Հայկական կողմը ներկայացուած է ՀՀ զինուած ուժերու բարեփոխումներու ընթացքը: Քննարկուած են տարածաշրջանային անվտանգութեան առնչուող հարցեր, եւ կարծիքներ փոխանակուած են միջազգային ռազմաքաղաքական զարգացումներուն վերաբերեալ:

ԶԱՆԳՈՒԾԱՅԻՆ ՈՉՆՉԱՑՄԱՆ ԶԷՆՔԻ ՂԵՄ ՊԱՅՔԱՐԻ ԾԻՐԻՆ ՄԷՋ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ Ե ՂԱՇՏԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱԼՔ

19-24 Սեպտեմբերին Չանգունաձային ոչնչացման գէնքի դէմ պայքարի շրջանակներուն մէջ Հայաստանի պետական կառավարման համակարգի ուղորտի իրաւասու մարմիններու մասնակցութեամբ Հայաստանի մէջ տեղի ունեցած է դաշտային վարժանք: Վարժանքը իրականացուած է ԱՄՆ Պաշտպանութեան նախարարութեան վտանգներու նուազեցման գործակալութեան հետ համատեղ եւ Անվտանգութեան խորհուրդի գրասենեակի համակարգմամբ:

Վարժանքը միտուած էր դիտարկելու քիմիական, կենսաբանական, ճառագայթային եւ հիւլէական (ՔԿԶ) վտանգներու տարածման դէմ ՀՀ կարողութիւնները եւ արծազանգման մեխանիզմները: Այն աննախադէպ էր Հայաստանի համար ինչպէս ընդգրկուած կարողութեան քանակով, այնպէս ալ ընդգրկման աշխարհագրութեամբ:

Վարժանքին ներգրաւուած է ՔԿԶ ուղղութիւններով արծազանգման համար պատասխանատու պետական կառավարման համակարգի 10 մարմին: Խաղարկուած են ՔԿԶ գործօններով պայմանաւորուած արտակարգ իրավիճակներու կանխարգիւման, ինչպէս նաեւ այդ իրավիճակներուն արծազանգելու կարողութիւններու գնահատման ուղղուած 6 տարբեր բեմագրեր: Ընդ որում՝ որոշ բեմագրեր կատարուած են իրական պայմաններու մէջ, իսկ միւսները կրած են նմանակող բնոյթ:

Վարժանքի հիման վրայ կատարուած վերլուծութիւնը հնարաւորութիւն պիտի տայ համակողմանի գնահատելու ՔԿԶ միջադէպներու արծազանգման հետ կապուած առկայ իրավիճակը, բացայայտել ուժեղ եւ տկար կողմերը եւ, որպէս վերջնականատանի՝ իրականացնել ՔԿԶ միջադէպներուն Հայաստանի արծազանգման կարողութիւններու հզօրացում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ՀԱՐՑՈՒՄԵՆԵՐՈՒՆ ՄԵԾ ՄԱՍԸ ԿԸ ԿԱՐԾԷ՝ ԵՐԿՐԻՆ ՄԷՋ ԿԱՅ ԽՕՍՔԻ ԱՋԱՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐՁՐ ՄԱԿԱՐԴԱԿ

ԱՄՆ Միջազգային Չարգացման գործակալութիւնը իրապարկած է Հայաստանի մէջ խօսքի ազատութեան եւ լրատուութեան սպառման ամենամեայ հետազօտութեան արդիւնքները:

Կը նշուի, որ ինչպէս 2023 թուականին, 2024 թուականին նոյնպէս հարցուածներուն մեծամասնութիւնը կը կարծէ, որ Հայաստանի մէջ կայ խօսքի ազատութեան բարձր մակարդակ ինչպէս հասարակութեան, այնպէս ալ լրատուամիջոցներուն համար: Հարցուածներուն 75 տոկոսը մարդոց արտասայտուելու ազատութիւնը կը համարէ լիովին կամ որոշակիօրէն ազատ, լրատուութեան պարագային այդ ցուցանիշը 72 տոկոս է:

2023 թուականի համեմատութեամբ 8 տոկոսով աճած է այն մարդոց թիւը, որոնք այժմ կը կարծեն, որ Հայաստանի մէջ իշխանութիւնները եւ համապատասխան կառոյցները համարժեքօրէն կը պաշտպանեն խօսքի ազատութիւնը ինչպէս լրատուամիջոցներու, այնպէս ալ անհատներու շրջանակին մէջ:

Ֆոթուս խումբի մասնակիցներուն մեծամասնութիւնը խօսքի ազատութիւնը կը սահմանէ որպէս սեփական կարծիքը արտայայտելու կարողութիւն՝ առանց հետեւանքներու մասին վայժալու: Հարցման մասնակիցները կը կարծեն, որ Հայաստանի մէջ անհատներն ու լրագրողները կրնան ազատ արտայայտել իրենց տեսակետը թէ՛ իշխանութեան, թէ՛ ընդդիմութեան վերաբերեալ՝ առանց վախճալու անկէ բխող հետեւանքներէ:

Անոնք կը նշեն, որ լրագրողները կրնան իրապարկել ապակողմնորոշիչ պատմութիւններ՝ հաւանումներ ստանալու եւ բարձր վարկանիշ ձեռք բերելու համար, ինչ որ կրնայ բացասական հետեւանքներ ունենալ հասարակութեան համար: Այս պահուածքը բացասաբար կը գնահատուի, յատկապէս որ լրագրողներու նման վարքը կը մնայ անպատիժ: Որոշ մասնակիցներ նոյնիսկ կ'առաջարկեն զրաքննութիւն կիրառել լրագրողներուն աշխատանքը կարգաւորելու եւ տարածուող բովանդակութիւնը վերահսկելու համար: Բացի անկէ, մտահոգութիւններ կը հնչեն խօսքի ազատութեան չարաշահման վերաբերեալ, երբ վիրաւորական խօսքն ու քաղաքակալութեան պակասը կ'արդարացուի խօսքի ազատութեամբ:

Հարցման մասնակիցները որպէս հայկական լրատուական տիրոջին մէջ խօսքի ազատութեան ամենաբարձր մակարդակ ունեցող միջոցներ կ'ընկալեն պլոկները, վոկալները եւ փոտքաքերը, նաեւ՝ լրատուական կայքերը՝ համապատասխանաբար 86 տոկոսը եւ 83 տոկոսը գնահատելով զանոնք «լիովին ազատ» եւ «որոշ չափով ազատ»: Ի հակադրութիւն ասոր՝ տպագիր մամուլը եւ հեռուստատեսութիւնը կ'ընկալուին որպէս ազատութեան ամենացած մակարդակ ունեցող միջոցներ:

Վերլուծութիւնը ցոյց կու տայ, որ ընկերային ցանցերը հարցման մասնակիցներու մեծամասնութեան համար աստիճանաբար կը դառնան լրատուական կայքեր սուղօր գործելու հիմնական միջոցը:

ՀԱՅ ԿՆՈՋ ԷՁԸ

ՎԱՐՂԱԳՈՅՆ ԺԱՊԱԿԷՆ ԵՒ ՀԱՄԱԿ ՍԵՐ

Վարդագոյն ժապաւենը մըն է, որ կը յայտնուի Դոկտեմբեր ամսուն այլազան վայրերու մէջ եւ հարթակներու վրայ: Այս ժապաւենը արթնութեան պատգամ կը յղէ իզական սեռին, զգուշացնելով զանոնք կրօնքագեղձի քաղցկեղէն (Breast cancer), միաժամանակ կը թելադրէ, որ կանայք ենթարկուին բժշկական քննութեան (ultrasound and mammogram), որովհետեւ քաղցկեղին կանոնաչափ յայտնաբերուող կամ ախտաճանաչուող կրնայ ամբողջովին բուժելի դարձնել գայն:

Այս վարդագոյն ժապաւենը, որուն երկայնքը քսան սանթիմետրը չ'անցնիր, զիս «կը փոխադրէ» երկու անգամ քսան եւ անկէ տարինքը ետ, երբ քաղցկեղն հագուողէ եւ խորհրդաւոր երեւոյթ մըն էր, որուն մասին խօսակիցներ «յատուկ ոճով» եւ զգուշաւորութեամբ կ'արտայայտուէին: Անոնք կը փսփսային իրարու եւ «գէշ հիւանդութիւն» պիտակին տակ «կը թաղէին» քաղցկեղին եւ եղելութիւնը, եւ «զաղտոնիքը»:

Ես տասը տարեկան էի, երբ մայրս ախտաճանաչուեցաւ կրօնքագեղձի քաղցկեղով: Վեց տարուան գողգոթայի մը ակնատեսն էի, որուն ընթացքին մօրս վրայ այլազան բուժման ձեւեր կիրարկուեցան վիրաբուժական միջամտութիւն, ճառագայթով բուժում (radiotherapy) եւ քիմիական դեղերու արսկում (chemotherapy): Ինծի համար եւ զարմանալի, եւ յուզիչ էր տեսնել մօրս գլխէն թափփոջ մազի փունջերը եւ անոր կուրծքին վրայ ճառագայթի բուժման պատճառով այրուածքի վերքերը: Նոյնպէս անբացատրելի եւ տարօրինակ էր մօրս աչք թելին ծաւալը, որ այսուհետեւ ու եռապատկեր դարձած էր ծախս թելին: Երեք շաբաթը անգամ մը ներարկուող քիմիական արսկումներուն հանդէպ անհանդուրժող դարձած էին մօրս երակները, սակայն բժիշկները կը յամառէին եւ բազմաթիւ վիրաբուժական մշտնջեր կը ծեղծէին մօրս հոնքները, երբեմն ալ վիրաբուժական մշտնջեր կը ծեղծէին մաշկը հասնելու համար պահուցած երակին...: Քիմիական արսկումներուն կը յաջորդէին անախորժ վիճակներ..., որ տանելի դարձնելու համար այլ արսկումներ ալ կը կատարուէին:

Այս վեց տառապալից տարիներու ընթացքին, մայրս ո՛չ մէկ օր թերացաւ մեզ լաւագոյնս խնամելու դերին մէջ, ո՛չ մէկ օր հրաժարեցաւ ճաշ եփելէ, մեր դպրոցական սանտուիչները պատրաստելէ եւ մեզի համար գեղեցիկ հագուստ-կապուստ հայթայթելէ:

Յանկարծակի խոհանոց կը մտնէի եւ կը տեսնէի մօրս արցունքոտ աչքերը եւ վշտահար դէմքը: Խոհանոցը՝ մօրս խոհեքու մեկուսարանն էր, ուր իր վիշտը կը կիսէր իր լուացած պնակներուն հետ...: Երբեմն հոգոցի մը ընդմէջէն լսելի բառեր կը սարդէին իր բերմէն. «Գոնէ սա պզտիկը տեղ մը հասցնէի»: Քոյրս՝ Արփին, մօրս երեք զաւակներէն ամենէն փոքրն էր, ան հազիւ երկու տարեկան էր... Ինտելեաբար, մօրս մեծագոյն մտաբանութիւնն էր: Խոհանոցի պատերէն դուրս, մայրս ոչ մէկուն հետ կիսեց իր ցաւը, ոչ տրտնջաց, ոչ ալ իր բախտէն ղեկնացաւ: Ան իր ծեղքին մէջ վարդագոյն ժապաւեն չուներ, բայց իր դէմքին պահեց վարդագոյն ժպիտը, թէւ օրէ-օր թախտիք աւելի ակնյայտ կը դառնար իր գեղեցիկ ու կանաչ աչքերուն մէջ:

Մայրս ամէն Կիրակի ճշդապահօրէն եկեղեցի կը յաճախէր: Աչքէ բնաւ չի հեռանար «վերջին Կիրակի» օրուան պատկերը: Մայրս հագած էր մանիշակագոյնով ճերմակ հագուստ մը, որուն տակ կը հեւար իր գերյոգնած ու շնչասպառ մարմինը: Թէւ մօրս մեղկ ոտքերը կը կթոտէին, բայց ինք կը յամառէր բարձրանալ եկեղեցոյ աստիճանները:

Հաւատացէ՛ք, որ սա հպանցիկ պատկեր մըն էր մօրս վեցամեայ գողգոթայէն, որուն աւարտը կրնար այլ ըլլար, եթէ Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմը չըլլար: Մայրս կը բուժուէր Արեւմտեան Պէլոսի Ամերիկեան հիւանդանոցին մէջ, սակայն պատերազմը պարտադրեց, որ մօրս բուժումը շարունակուի Արեւելեան Պէլոսի հիւանդանոցներէն մէկուն մէջ...: Դժբախտաբար քառասունհինգ տարեկան մայրս 16 Նոյեմբեր 1976-ին մեկնեցաւ այս աշխարհէն եւ միացաւ իր երկնային ընտանիքին:

Պիտի խուսափիմ անդրադառնալէ դառնալից մանրամասնութիւններուն, որոնք մօրս մահէն ետք վիճակուեցան մեր ընտանիքի անդամներուն...:

Վերադառնալէ վարդագոյն ժապաւենին: Այսօր շատեր այս ժապաւենը կը կրեն իրենց կուրծքին կամ դաստակին վրայ, որպէս նեցուկ (support) եւ զօրավիճ քաղցկեղն տառապողներուն: Եթէ անցեալին այս ժապաւենին գործածութիւնը ընդհանրացած ըլլար, ապա գայն իրաւացիօրէն հազնող հայրս պիտի ըլլար: Մօրս խնամելու դերին մէջ ոչինչ խնայեց: Բժշկական ծառայութիւնները եւ դեղորայքը ապահովելէ անդին՝ ըրաւ այն բոլոր գործերը, որ արեւելքի տղամարդիկը «կնիկի գործ» կը սեպեն...:

Հայրս անսակարկ սիրով նուիրուեցաւ մօրս եւ թեւ-թիկունք դարձաւ անոր: Իր հոգատար ու սիրալիկ վերաբերմունքը լաւագոյն կենդանի օրինակն էր մեզի: Ես ալ իմ կարգիս ըրի այն ամէնը, որ տասը տարեկանները չէին ընէր...: Ինծի համար շաբաթավերջը եւ տօնական արձակուրդի օրերը մեր տան գործերը լրացնելու օրեր էին...: Իսկ քոյրս՝ Արփին, ան երբեք մանուկ չեղաւ...: Իր հասակին «չսագող» ինքնուրոյն եւ հասկնող դարձաւ:

Այսօր քաղցկեղն անբուժելի չէ, ոչ ալ մահաւճիւհ: Բժշկութիւնը նոր հնարքներով եւ դեղամիջոցներով գրեթէ հրաշքներ կը գործէ, սակայն ոճանց պարագային քաղցկեղն կը յա-

մառի...: Կը դառնայ երկայարի տապար ու անխնայ կը հարուածէ եւ հիւանդը, եւ անոր անմիջական սիրելիները...:

«Ակնթարթի» մը մէջ կը կատարուի սարսափելի եւ դառնութիւն կը պատէ սզակիրին աշխարհը...: Դժուարագոյն հարցունք, որ կը ծագի անոր միտքին մէջ. «Ինչպէ՞ս կարենաւ միտքաբարձիլ...»:

Յիշենք վարդագոյն ժապաւենը...:

Եթէ դաժան քաղցկեղին յայտնուեցնեն ետք կրցանք հաւատով ու սողօթով յոյսի հորիզոններ ստեղծել մեր սիրելիին համար, ապա նախաբայ մը արձանագրեցինք դէպի միտքաբարձիլ...:

Եթէ ամենայն սիրով ու պատրաստակամութեամբ խնամեցինք եւ հոգացինք մեր հարազատին կարիքները, ուրեմն ճանաչաւք մը հատեցինք դէպի միտքաբարձիլ...:

Եթէ կարելից ու ցաւակից դարձանք տառապանքին եւ ամոքեցինք մեր սիրելիին վիշտը, փարատեցինք անոր վախերը, հանդարտեցուցինք իր մէջ թաւալող յուսահատութեան ալիքները, ապա երկա՛ր ուղի մը կտրեցինք դէպի միտքաբարձիլ...:

Վերջապէս մոյ՛ն նուիրումն ու անսակարկ սէրը, որ տրամադրեցինք մեր սիրելիին, օր մը պիտի դառնան «ջրառատ ովախ» ու «ամսապատի մանամայ» եւ պարզեմ մեզի գոյատեւելու կամք, մղիչ ներուժ, սպիտակ խիղճ ու վարդագոյն միտքաբարձիլ...:

ՍԻԼՎԱ ԻՍԿԿԵԱՆ ՄԱՀՆԵՐԵՆԵԱՆ 2023

ԸԱՅ ԿՆՈՋ ԽՈՒՂԱՆՈՅԸ

Ե-ԼՂԿՈՎ «ՄՈՒՍ»

ԲԱՂՎԴՐՈՒԹԻՒՆ (4-5 ամօի)

- 1/2 գաւաթ եռացած ջուր
- 2 բազէք ելակի բոյրով «ճելօ»
- 1 գաւաթ պաղ մարինջի հիւթ
- Սառի խորանարդներ
- 1 գաւաթ զարմուած սեր
- 1 գաւաթ տուփի խառն պտուղ՝ ջուրէն ցամքած

ՊԱՏՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Դնել «ճելօ»ն խորունկ ամանի մը մէջ եւ վրան աւելցնել եռացած ջուրը եւ ձգել նուազագոյն 2 վայրկեան մինչեւ որ ամբողջովին լուծուի:

Աւելցնել պաղ մարինջի հիւթը «ճելօ»ին վրայ եւ զտեղել ամանը սառով ջուր պարունակող ամանի մը մէջ ու խառնել մինչեւ որ թեթեւօրէն թանձրանայ (հաւկիթի ճերմկուցի թանձրութեամբ): 1 գաւաթ վերոնշեալ «ճելօ»ի խառնուրդէն մէկդի պահել:

Խառնել զարմուած սերին կէսը պաղ «ճելօ»ին հետ մինչեւ սահուն դառնայ: Լեցնել այս խառնուրդը խորունկ ամանի մը մէջ եւ սառնարանը դնել 30 վայրկեան մինչեւ որ ամրանայ եւ ոչ թէ կարծրանայ: Խառնել պտուղը մէկդի պահուած 1 գաւաթ թափանցիկ «ճելօ»ին հետ եւ դգալով զգուշութեամբ տարածել «քրեմով ճելօ»ին երեսը: Սառնարանը պահել «մուս»ը 3 ժամ կամ մինչեւ ամրանայ:

Զարդարել զարմուած սերով եւ հիւրասիրել պաղ վիճակի մէջ:

ԾԱՆՕԹ. «Հայ կնոջ խոհանոցը» բաժինը արտաստուած է տիկին Անահիտ Փ. Տօնկեանի «Հանով Հոտով» գիրքէն:

ԿԻՆՆ ՈՒ ՏՂԱՄԱՐՂԸ՝ ՍԻՐՈՅ ՍԷՋ

Տղամարդիկ տարօրինակ ձեւեր ունին իրենց սէրը արտայայտելու, ձեւեր անուղղակի եւ անսովոր, որոնք կրնան ըլլալ որոշ շարժումներով, անուշ խօսքով կամ այլ միջոցներով, որոնց յաճախ անուշադիր կ'ըլլայ կին արարածը:

Չհետաքրքրուած տղամարդը ընդհանրապէս կնոջ կը նայի տարբեր ձեւով եւ նայուածքին մէջ անոր առաջնակարգ նպատակը տարբեր կ'ըլլայ այն տղամարդէն որ իսկապէս կը սիրէ: Սիրող տղամարդը կը նայի աչքերուդ մէջ հասնելու համար հոգիիդ խորքը, փորձելու համար հասկնալ որեւէ շարժում, որ կրնայ օգտակար դառնալ իրեն գիտնալու՝ իրեն հանդէպ զգացումներուդ բնոյթը:

Պիտի տեսնես, որ այս տղամարդը կը պատրաստէ ամէն ինչ որ դուն կը նախընտրես: Այս կը համարուի այն անուղղակի միջոցներէն մին, որուն ընդմէջէն ան կը փորձէ քեզի ըսել, թէ ինք կ'ուզէ որ դուն ըլլաս իր կենսաընկեր մաս մը: Փորձէ մտիկ ընել իր ապագայի ծրագրերուն եւ անոնց միջոցով կրնաս գիտնալ թէ այս ծրագրերը կ'ընդգրկեն և կողակից մը, թէ՛ ան տակաւին պատրաստ չէ: Այն տղամարդը, որ քեզ անկեղծօրէն կը սիրէ, չի սարսափիր երբ իր անձնական քիջային հեռածայնը բռնես, որովհետեւ այսպիսով ան կ'ուզէ ապացուցել թէ ինք վերջ դրած է նախկին իր բոլոր յարաբերութիւններուն, եւ թէ քեզմէ գատ ուրիշը չկայ իր կենսոյ մէջ: Հետեւաբար, ան չի վախճար որ դուն պրպտես իր քիջային հեռածայնը կամ նոյնիսկ պատասխանես անոր ուղղուած զանգերուն:

Կատարուած ուսումնասիրութիւն մը ի կայտ բերած է, թէ կնոջ մէջ գտնուող ինչ բաներ տղամարդը կը գրաւեն: Յայտնաբերուած է, թէ տղամարդը հրապուրող կարելիութիւնները հետեւեալներն են.

* **Անվախ կինը**, որ կրնայ ինքզինքին հոգ տանիլ եւ չի վախճար մոր բաներ փորձելէ, ինչպէս նաեւ ան որ կը սիրէ ճամբորդութիւնը, նոր մարդոց ծանօթանալը, եւ իր փափաքները իրականացնելու համար պետք չունի տղամարդու:

* **Հրապուրիչ կինը**, որ կը իմայէ տղամարդիկը: Սակայն, տղամարդիկ կը շեշտեն, որ իմայթը շատ սակավազանցուած չըլլայ եւ նպատակէն դուրս չէլլէ, այն աստիճան որ կինը գեղեցկութենէն աւելի զոնկութեան թեքի:

* **Խելացի կինը**, որ խելացի միջոցներով իր սէրը կը զգացնէ տղամարդուն եւ կը բաւարարուի ակնարկով, այնպէս մը՝ որ տղամարդը կը պահէ սպասման վիճակի մէջ: Բոլոր տղամարդիկ համաձայն կը գտնուին այն գաղափարին շուրջ, թէ ամուսնական յարաբերութիւնը աւելի հաճելի կ'ըլլայ եթէ ընդգրկէ այն փոքր հպումները, որ կինը կ'աւելցնէ տղամարդուն հետ իր յարաբերութեան մէջ:

* Ան, որ սիրական ըլլալուն կողքին կ'ըլլայ նաեւ տղամարդուն բարեկամուիին, այն իմաստով որ իրենց յարաբերութիւնը չըլլայ ծանծարհացիչ, այլ երկուքը հաճոյք առնեն իրարու ներկայութենէն որպէս բարեկամներ եւ փոճադարձեն անկէ-դոտներ եւ կատակներ: Այսպիսով իրենց յարաբերութիւնը կը ձեռքբազատուի աւանդական կապանքներէ, որոնք կը բռնաւորեն ամուսնական յարաբերութիւնները:

* Ան, որ ճշուններ չի բանեցնէ իր փափաքած իրագործելու նպատակով: Բոլոր տղամարդիկ համաձայն են այն կէտին շուրջ, թէ այս հարցը կը վանէ գիրենք կիններէն, որովհետեւ տղամարդոց մեծամասնութիւնը չի կրնար հանդուրժել կնոջ երկարատեւ ճշունները, եւ այս կը հասցնէ ամուսնական յարաբերութիւններու ծախողութեան մէջ:

Իսկ օրինակելի տղամարդուն ցիւրքը հինգէն իվեր եղած է վիճաբանութեան ցիւրք մը՝ կիններուն ունեցած ճաշակի տարբերութեան պատճառով, պարզապէս որովհետեւ կարգ մը կիններ կը նախընտրեն տղամարդը ըլլայ ուժեղ եւ կոշտ, մինչ ուրիշներ կը նախընտրեն մեղմ եւ քնքոշ:

Ճաշակի եւ փափաքներու զանազանութեան պատճառով, օրինակելի տղամարդուն ինքնութիւնն ու յատկութիւնները սահմանելու հեշտ չէ, սակայն այս նիւթին շուրջ կատարուած բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններէն դուրս եկած է օրինակելի տղամարդու յատկանիշներէն: Օրինակելի տղամարդը.

* Չզգացականօրէն եւ հոգեպէս կը հոգայ կնոջ, նոյնիսկ երբ կինը պէտք չունի հոգատարութեան կամ չի պահանջեր գայն:

* Բնաւ չի մոռնար իրենց ամուսնութեան տարեդարձը:

* Ունի ռոմանթիզմի մեծ բաժին, որ տունը կը լեցնէ սէրով եւ գեղեցիկ ակնարկներով:

* Միշտ կ'աշխատի կնոջ զգացմէ իր սէրն ու զմահատանքը անոր հանդէպ եւ զգացմէ, թէ կնոջ ներկայութիւնը անհրաժեշտ է իր կենսոյ մէջ:

* Իր խոստումին ու յանձնառութեան տերը կ'ըլլայ:

* Կ'ըլլայ ազնիւ, անշահախնդիր, ուղղամիտ, անկեղծ, հաւատարիմ եւ գործին մէջ նուիրուած:

* Կրնայ հաղորդակցիլ իր կնոջ հետ եւ ոչ մէկ զաղտմիք կը պահէ իր կողակիցին:

* Իր կնոջ կու տայ այն զգացումը, որ ինք ամենէն կարելի անձն է իրեն համար (եւ այս խօսքը միայն նշանախօսութեան ժամանակաշրջանին չ'ըլլար):

* Կրնայ մտիկ ընել կնոջ եւ հասկացողութիւն ցուցաբերել անոր մտաւարկներէն եւ նկատմամբ, առանց զանոնք անբաստանելու անհիաստուծութեամբ եւ տափակութեամբ:

* Կրնայ յստակօրէն զանազանել կնոջ եւ իր մօր միջեւ:

ԱՐԱՐԱԾ ՕՂԿԻՎԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ ԱՄՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՐԱԿԻ, 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Վան x Փիւնիկ (13:30)
Արարատ x Ուրարտու (14:00)

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Բ.Կ.Մ.Ա. x Ալաշկերտ (16:00)
Ուեսթ Արմենիա x Գանձասար (18:00)

ՓՐԵՄԻԵՐ ԼԻԿ – ԱՆԳԼԻԱ 7-ՐԴ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

ՇԱԲԱԹ, 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Քրիսթըլ Փալաս Լիվըրպոլ (14:30)
Արսենալ x Սաութհեմփթըն (17:00)
Պրեմիերոս x Ուոլվիչ (17:00)
Մանչեսթըր Սիթի x Ֆուլհեմ (17:00)
Ուեսթ Հեմ x Իփսուիչ Թաուն (17:00)
Լեյսթըր Սիթի x Պրոմոնտոր (17:00)
Էվըրթըն x Նիւքասթլ (19:30)

ԿԻՐԱԿԻ, 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Ասթոն Վիլլա x Մանչեսթըր Եունայթըդ (16:00)
Չելսի x Նոթհեմփթոն Ֆորեսթ (16:00)
Պրայթըն x Թոթեմհեմ (18:30)

ԼԱ ԼԻԿԱ – ՍՊԱՆԻԱ 9-ՐԴ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

ՇԱԲԱԹ, 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Էսփանյոլ x Մայորքա (15:00)
Կեթաֆե x Օսասունա (17:15)
Վալաստիլիտ x Ռայո Վալեքանո (19:30)
Լաս Փալմաս x Սելթա Վիլո (19:30)
Ռեալ Մատրիտ x Վիյառիալ (22:00)

ԿԻՐԱԿԻ, 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Ժիրոնա x Աթլետիկո Բիլբաո (15:00)
Ալաբես x Պարսելոնա (17:15)
Սեվիլա x Ռեալ Մադրիդ (19:30)
Ռեալ Սոսիեդադ x Աթլետիկո Մատրիտ (22:00)

ՊՈՒՆՏԸՍԼԻԿԱ – ԳԵՐՄԱՆԻԱ 6-ՐԴ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

ՇԱԲԱԹ, 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Վերտեր Պրեմերն x Ֆրայբուրգ (16:30)
Իւնիոն Պրեմերն x Տորբոնում (16:30)
Պրոխոմ x Ուոլֆսբուրգ (16:30)
Պայերն Լիվըրքուզեն x Հոլշտեդտ (16:30)
Սեն Փոլի x Մանգ (19:30)

ԿԻՐԱԿԻ, 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Հայտենիայն x Լայփցիկ (16:30)
Այնթրախտ Ֆրանքֆըրտ x Պայերն Սիւնիխ (18:30)
Շթուբլարտ x Հոֆինգ (20:30)

ՍԵՐԻ Ա – ԻՏԱԼԻԱ 7-ՐԴ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

ՇԱԲԱԹ, 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Ուտինեզե x Լիգե (16:00)
Աթալանթա x Ժենովա (19:00)
Ինթեր Միլան x Թորինո (21:45)

ԿԻՐԱԿԻ, 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Եովենթինա x Քալիարի (13:30)
Լազիո x Էմփոլի (16:00)
Պոլոնիա x Փարմա (16:00)
Մոնզա x Ռոմա (19:00)
Ֆիորենթինա x Միլան (21:45)

ԼԻԿ 1 – ՖՐԱՆՍԱ 7-ՐԴ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

ՇԱԲԱԹ, 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Սենթ Էթիեն x Օքսեր (18:00)
ԼՕՏ x Թուլուզ (20:00)
Ռեն x Սոնաքս (22:00)

ԿԻՐԱԿԻ, 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Լիոն x Նանթ (16:00)
Ռայոն x Մոնպելիե (18:00)
Սթրասբուրգ x Լեն (18:00)
Պրեսթ x Լո Հաւր (18:00)
Նիս x Փարի Ս.ժ. (21:45)

ԵՂԱՆԱԿԸ ԱՅՍՕՐ

Պէյրուք (արեւոտ) ցերեկը 29/24 գիշերը - 63% տամուկ

Երեւան (արեւոտ) ցերեկը 24/11 գիշերը - 38% տամուկ

Հալեպ (արեւոտ) ցերեկը 33/14 գիշերը - 28% տամուկ

Ղամասկոս (արեւոտ) ցերեկը 33/18 գիշերը - 21% տամուկ

Տուսպայ (արեւոտ) ցերեկը 37/28 գիշերը - 47% տամուկ

Լոս Անճելես (մառախուղ) ցերեկը 31/17 գիշերը - 59% տամուկ

Սիտնի – վաղը (ընդհ. ամպոտ) ցերեկը 27/13 գիշերը - 40% տամուկ

Մոնթեվիդեո – (արեւոտ) ցերեկը 22/13 գիշերը - 65% տամուկ

ՀԱՃՆՈՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 104-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ ՄԱՏԱՐԻ ԱԲԱՆԴԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Հաճնոյ հերոսամարտի նահատակներուն նուիրուած ավանդական մատարի պատրաստութիւնը տեղի պիտի ունենայ Շաբաթ, 12 Հոկտեմբեր 2024-ին:

ՀԱՃՆՈՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՍՌՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԱՅՍՕՐ

5 Հոկտեմբեր 2024: Տարուան 279-րդ օրն է (նահանջ տարի): 2024-ի ամարտին կը մնայ 87 օր:

Ղեկներ – Տօներ
2010 թուականէն սկսեալ՝ Հայաստան «Ուսուցչաց Օր»:
1908 - Պուլկարիան հանրապետութեան կը վերածուի:
1910 - Փորթուկալ կը դառնայ հանրապետութիւն:

Ծնունդներ
1713 - Տենիս Տիբերո, ֆրանսացի փիլիսոփայ:
1935 - Ժան Տեր Մերկերեան, ֆրանսահայ ջութակահար, Հայաստանի ժողովրդական արուեստագետ:
1936 - Վազլա Հալի, Չեխիոյ առաջին նախագահը:
1975 - Քեյթ Ուինսլեթ, անգլիացի դերասանուհի:
1976 - Ռամզան Ահմետովիչ Քատիրով, Չեչենիոյ ներկայիս նախագահ (2007 Փետրուարի 15-էն): Նախկին չեչեն ապստամբ: Չեչենիոյ առաջին նախագահ Ահմետ Քատիրովի որդին:
1887 - Յուլիա Քերոբի Ամերիկեան (Գալուստ Սուլու-լիկեան), դերասան, ՀԽՍՀ ժողովրդական արուեստագետ:
1839 - Մահմուտ Սամի Ալ-Պարուտի, Ժամանակակից արաբական բանաստեղծութեան հիմնադիրներէն մին:
1640 - Ֆրանսուազ-Աթենաիս տը Ռոշեշուար տը Մորթեմար, մարքիզուհի տը Մոնթեսպան, յայտնի էր որպէս Մատամ տը Մոնթեսպան իսկապէս, իմաստուն եւ շատ գրաւիչ կին, Լուի Արեւ արքայի ամենայայտնի պաշտօնական սիրուհին, որմէ ունեցած է եօթը զաւակ:
1939 - Սատուն Թադեւոսի Պասկելիեան, երգահան, բանաստեղծ, լրագրող, Հայաստանի Հանրապետութեան ժողովրդական արուեստագետ, Հայաստանի «Նախի» եւ հեռուստատեսութեան եսթրատային սիմֆոնիկ նուագախումբի տնօրէն: Ժամանակի լաւագոյն երգիչներուն համար ստեղծագործած է բազմաթիւ երգեր:

Մահեր
2011 - Վանուշ Խանամիրեան, հայ նշանավոր պարուտոյց, հայկական պարարուեստի մեծագոյն երախտաւորներէն: Բեմարդած է տասնեակներու հասնող ներկայացումներ: 1968-1992 ղեկավարած է Հայաստանի պարի պետական անսամպլը:
2012 - Էտուարտ Միգայելի Սիրգոյեան, երգահան, խմբավար, մանկավարժ, Հայաստանի եւ ԽՍՀՄ ժողովրդական արուեստագետ, մշակութային, հասարակական գործիչ: 1956-1991-ին եղած է Հայաստանի երգահաններու միութեան վարչութեան նախագահը:
2020 - Արամ Արմենակի Սեֆեթեան, լիբանանահայ գրող, խմբագիր: Պատասխանատու խմբագիր «Շիրակ» ամսագրին, «Խօսունակ» պարբերականի խմբագիր: Հիմնադրած է «Սիփան» հրատարակչութիւնը եւ դարձած անոր տնօրէնը:
1848 - Ժաք Օֆենպախ, գերմանա-ֆրանսական երգահան:
1918 - Ռուլան Կարոս, ֆրանսացի օդաչու, մասնակցած է Առաջին Համաշխարհային պատերազմին: Առաջին օդաչուն, որ թռչելով անցաւ Սիջերկրական ծովը եւ գնդացի կիրառեց այնպէս, որ թռիչքի ժամանակ յարմարուի նշանառեւ թիրախը: 1918 Հոկտեմբեր 5-ին անոր ինքնաթիռը խոցուելով մահացաւ: Անոր անունով կը կոչուի թեմիսի համալիր մարզադաշտը, ուր կը կայանայ «բաց» առաջնութեան ամենամեայ մրցաշարը:
1981 - Կլորիա Կրահան, ամերիկացի դերասանուհի, երգչուհի: Խաղացած է աւելի քան 60 ֆիլմերու մէջ: 1952-ին ստացած է «Օսքար» որպէս երկրորդական լաւագոյն դերասանուհի:
2011 - Սթիվ ճոպ, ամերիկեան գործարար, «Apple Inc.» ընկերութեան համահիմնադիր:
1666 - Ապպաս Բ. կամ Շահ-Ապպաս Բ., Պարսկաստանի Սեֆեան հարստութեան շահ: Կատարած է հայանպաստ գործունեութիւն որպէս խաղաղասեր, հայոց եկեղեցիին, Նոր Ջուղայի հայերուն հովանավորող գահակալ:
1285 - Ֆիլիպ Գ. (ծածկանունն է համարձակ), Ֆրանսայի թագաւոր:

ARARAD DAILY NEWSPAPER
MANAGING DIRECTOR: ANI SARAFIAN
Tel.-Fax: 01-565599 | P.O.Box: 175275 Mar Mikhael
Beirut | Lebanon | www.araraddaily.com
email: araradoratert@gmail.com
ارارات جريدة يومية لبنانية | المدير المسؤول: اني صرافيان
تصدر عن شركة مساهمة للمطبعة والنشر (ش.م.م.)